

Közigazgatás és rendészet: adalékok a két fogalom kapcsolatához

CZÉKMANN Zsolt,¹ NYITRAI Péter,² TORMA András³

Az emberi történelem folyamán a „közigazgatás” és a „rendészet” fogalma mindig is szorosan kapcsolódott egymáshoz, hiszen együttes megjelenésük – legalább is a tudomány mai állása szerint – egészen az állam kialakulásáig vezethető vissza. Indokolt ezért a vázlatos történeti visszapillantás az elmúlt évszázadokra, évezredekre, mindvégig szem előtt tartva az állam fogalmát, kialakulását és feladatait.

Az állam fogalma, kialakulása és feladatai

Kiindulópontunknak tehát az állam fogalmát tekintjük, amely – közjogi szempontból – a következők szerint definiálható. Az állam adott, minden más területtől elhatárolt

- földterület, a Kármán-vonalig (80–100 km-ig) terjedő légtérrel és 12 tengeri mérföldig terjedő parti tengerrel együtt, amelyet
- az azon élő népesség fölötti
- szuverenitás (főhatalom) jellemez, és amelyet
- az e célból létrehozott, hivatásos személyekből álló (állam)szervek gyakorolnak, a legális kényszeralkalmazás monopóliumával.

Az állam és annak egyik összetevőjeként a közigazgatás (a végrehajtás) kialakulása több ezer évre tekint vissza. Egészen addig, amíg a kisebb-nagyobb emberi közösségek vándorló, gyűjtögető, vadászó és halászó életmódjának feladását és a letelepedést lehetővé tette a kézművesség, a növénytermesztés és az állattenyésztés „feltalálása”. Akkoriban az emberi közösségek még vérségi alapon tagozódtak, vagyis az emberek úgynevezett törzsi-nemzetségi társadalomban éltek. Időszakot és földrajzi elhelyezkedést illetően a letelepedésre az utolsó jégkorszakot követően, mintegy hét–kilencezer évvel ezelőtt, a mai Közel-Keleten kerülhetett sor. Néhány példa az első településekre, illetve városokra: Çatal Hüyük a mai Törökországban, Jerikó és Einan a mai Palesztinában, valamint Ur és Uruk a mai Irakban.⁴

¹ Tanszékvezető egyetemi docens, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Közigazgatási Jogi Tanszék, e-mail: zsolt.czekmann@uni-miskolc.hu

² Egyetemi docens, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Közigazgatási Jogi Tanszék, e-mail: nyp957@gmail.com

³ CSc egyetemi tanár, rector emeritus, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Közigazgatási Jogi Tanszék, e-mail: andras.torma@uni-miskolc.hu

⁴ HERZOG 1999: 13–57.

Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy az adott térségben élő emberi közösségek vajon milyen cél(ok) elérése érdekében hozták létre az államot, vagyis melyek az állam legősibb feladatai. A válasz tekintetében lényegében egyetértünk R. Herzoggal, aki a következők szerint jelöli meg a legősibb négy állami feladatot:

- a külső ellenség elleni védekezés,
- a vízért folytatott küzdelem,
- a kultikus (vallási jellegű) feladatok, valamint
- a bírói feladatok ellátása.⁵

Ehhez csupán a következőket tesszük hozzá: a letelepedéssel együtt járó kézművesség, növénytermesztés és állattenyésztés idővel termékfölösleg kialakulásához vezetett a közösség számára. Bizonyos törzsi-nemzetségi vezetők a termékfölösleggel sajátjukként kezdtek el rendelkezni, tehát azt mintegy kisajátítva megjelent a közösség életében a magántulajdon, amely idővel szétrobbantotta az egyenlőségen alapuló törzsi-nemzetségi társadalmat. Az embereket immár a terület szerinti megosztáson túl a vagyon figyelembevételével sorolták be bizonyos csoportokba, és kikötötték, hogy bizonyos közfeladatokat csak bizonyos mennyiségű vagyonnal rendelkező személyek tölthetnek be.⁶ Ez nyílegyenesen az állam és a közigazgatás kialakulásához vezetett. Mindezekre figyelemmel az állam legősibb feladatai közé indokolt beemelni a magántulajdon védelmét is.

Ami a modern állam feladatait illeti, abból kell kiindulni, hogy nemcsak az állam kialakulása, hanem az állam feladatainak megítélése terén sem volt, nincs, és valószínűleg nem is lesz soha teljes egyetértés a szakirodalomban. Ez is (talán) így természetes, hiszen az államot körülvevő – és ily módon az állam szerepét, funkcióját és feladatát meghatározó – társadalmi környezet is folytonos változásban volt, van, és bizonyára lesz is.

A modern európai állam gyökerei a 18. századi feudális abszolutizmus erősen centralizált rendőrállamáig nyúlnak vissza. Addig az államszervezetig, amelynek elsődleges feladata deklaráltan a külső ellenség elleni védelem biztosítása, valamint a belső rend és biztonság fenntartása volt. Erre hivatkozva az uralkodó (értsd: az állam) – jogi szabályozás hiányában – szabad belátása szerint avatkozott be a lakosság életviszonyaiba, s tette ezáltal az embereket teljes mértékben kiszolgálta-

⁵ HERZOG 1999: 63–69.

⁶ Az adott közösség tagjainak vagyon szerinti megosztására jó példa az ókori athéni (görög) alkotmányok egész sora, amelyek közül az i. e. 594-ben alkotott Szolón-féle alkotmányt emeljük ki. Ennek legfontosabb része ugyanis a lakosságnak a négyévenkénti osztályokba való sorolása volt. Ez a feladat Athén egyik vezető testületére, az Areioszpagoszra hárult, amely a lakosságot – évi jövedelme alapján – öt osztályba sorolta. Az első osztály az ötszáz mérősöké volt. Azoké, akiknek éves jövedelme meghaladta az ötszáz mérő gabonát. A második osztályba a lovagokat sorolták. Az ő évi jövedelmük háromszáz és ötszáz mérő között ingadozott. A következő osztály az ökörfogatosok voltak, akik éves jövedelme kétszáz és háromszáz mérő gabona között mozgott. A legszegényebb rétegbe soroltak éves jövedelme nem haladta meg a kétszáz mérő gabonát. E besorolás szerint történt az adófizetés, a tisztségviselés és a katonáskodás egyaránt. A közhivatalokat csak az első három osztályba sorolt személyek tölthették be, arkhónokat pedig kizárólag az első osztályból választottak. Lásd: https://hu.wikipedia.org/wiki/Szol%C3%B3ni_alkotm%C3%A1ny

tottá. Világos, hogy ebben az időszakban egy kézben összpontosult a mai értelemben felfogott törvényhozás (állami döntéshozatal), a végrehajtás (közigazgatás) és a bíráskodás (ítélkezés).

A társadalmi-gazdasági fejlődés, továbbá a polgárság megerősödése és a polgári forradalmak győzelme Európában a feudális abszolutizmus megdöntéséhez és a rendőrállam meghaladásához vezetett. A 18. század végén és 19. század elején megjelent, majd kiteljesedett a jogállam mint új államtípus. A jogállam alapvető feladata – a rendőrállam feladatai mellett – a polgárrá előlépett emberek jogainak rögzítése és védelme, mindenekelőtt a közhatalommal rendelkező állami szervnek túlkapásaitól. Másként kifejezve: az állami szervek cselekedeteinek törvényi keretek közé szorítása, illetve törvény alá rendelése. A jogállam alapvető jellemzője a magántulajdon védelme (szentsége) és az államhatalmi ágak megosztása: törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalomra.⁷ Mégpedig oly módon, hogy egyik se tudjon a másik fölé kerekedni, amit a hatalmi súlyok és ellensúlyok harmonikus elhelyezése biztosít az államhatalmi szervek között. Itt jelenik meg tehát első ízben az önálló közigazgatás, amely a végrehajtó hatalom gyakorlására hivatott, ideértve – John Locke szerint – a bírói hatalmat is. A végrehajtó hatalomról levált és szervezetileg is önálló bírói hatalom megjelenéséig még hosszú évekre volt szükség, hiszen erre például az USA-ban 1787-ben, Franciaországban 1789-ben, Magyarországon 1869-ben, Angliában pedig csak 1888-ban került sor.

A 20. század harmincas éveiben jelent meg aztán a szociális (jog)állam, amely a társadalmi béke megőrzése érdekében, a védelem és a polgárok jogainak biztosításán túlmenően, illetve azok mellett már kiemelt figyelmet fordít a polgárok oktatására, egészségügyi helyzetére és szociális biztonságára is. Egyes szerzők még ezen is túlmennek, és a 20. század második felének államát „szociális intervenció államnak” nevezve határozzák meg az állam feladatait. Példaként idézhető H. Kriesi, aki szerint a szociális intervenció állam fő feladatai a következők: a gazdaság működésének irányítása, a lakosság szociális helyzetének javítása, a tőkebefektetési lehetőségek biztosítása, a tudományos technikai kutatás támogatása, a veszélyeztetett (gazdasági) ágazatok támogatása, valamint a magángazdaság által nem vállalt javak előállítás.⁸

Mindezekkel csupán arra kívántunk rámutatni, hogy az állam feladatai folytonosan változtak és változnak, de ez egyrészt soha nem jelentette automatikusan a korábbi feladatok megszűnését, másrészt ez a változás kifejezetten az állami

⁷ A hatalmi ágak klasszikus, három hatalmi ág közötti megosztása Charles-Louis de Secondat Montesquieu (1689–1755) francia jogász, filozófus és író munkásságához kötődik. Montesquieu ezirányú munkásságát azonban megelőzte John Locke (1632–1704) angol orvos, filozófus és politikus tevékenysége, aki – az *Értekezés a polgári kormányzatról* című munkájában (lásd magyarul LOCKE 1986) – első ízben írt az államhatalom törvényhozás és végrehajtás közötti megosztása szükségességéről.

⁸ Lásd erről bővebben KRIESI 1980: 27–29.

feladatok bővülésének irányába mutatott és mutat.⁹ Nem véletlen ezért, hogy „napjaink [...] gondolkodás-módjában szinte mindenütt jelen van az a követelménysor, miszerint kisebb és modernebb állam kell”.¹⁰ Ezek után joggal merül fel az a kérdés, hogy vajon taxálhatók-e a modern állam feladatai, vagyis elkészíthető-e az állami feladatok valamiféle katalógusa. Válaszunk erre igen. Azzal a megszorítással azonban, hogy a válasz nem statikus, hanem dinamikusan változó. Nézzünk meg három példát az egyébként rendkívül gazdag szakirodalomból.

- Christoph Reinhard szerint úgynevezett klasszikus, vagyis az állam által szavatolt, és úgynevezett kiegészítő, vagyis az állam által önként vállalt állami feladatokat kell megkülönböztetni.¹¹
- Maximilian Wallerath az állami feladatoknak négy típusát különbözteti meg: az úgynevezett elsődleges, a politikai, a folyamatosan ellátandó (ún. rutin-), valamint a más területekhez kapcsolódó (ún. kiegészítő) feladatokat.¹²
- Kalas Tibor az állam funkcióiból kiindulva tesz különbséget a törvényhozás, a társadalom közhatalmi igazgatása, valamint a bírászkodás mint a legfontosabb állami feladatok között.¹³

A szakirodalmi vélemények után indokolt rögzíteni a saját álláspontot. Tesszük ezt minden különösebb magyarázat nélkül, mert a rendelkezésünkre álló keretek csak ezt teszik lehetővé. Álláspontunk szerint tehát a modern állam feladatai a következők: a külső és a belső biztonság garantálása, a kornak megfelelő közszolgáltatások biztosítása, ideértve a közügyek intézését is, az igazságszolgáltatás, az egyének és a közösségek szociális, egészségügyi, kulturális és oktatási szükségleteinek biztosítása, továbbá a gazdaság (hatékony) működési feltételeinek biztosítása.¹⁴

Jelen fejezet lezárásaként még arra utalunk, hogy a szakirodalomban – és különösen a német szakirodalomban – több szerző is felveti az állami feladatok egy részének alkotmányi (alaptörvényi) megjelenítésének szükségességét. Ők rendszerint arra utalnak, hogy ez észszerű követelmény, miközben elismerik: tény az is, hogy az Alkotmány soha nem adhatja meg az állami feladatok valamiféle lezárt katalógusát, mert – bár abból jól nyomon követhető azok növekedése – az állami feladatoknak szükségképpen forrásai lehetnek az egyéb törvények is.¹⁵ Ugyanakkor más szerzők az állami feladatok (célok) alkotmányi rögzítésének veszélyére figyelmeztetnek. Ha ugyanis bizonyos feladatokat az Alkotmány (Alaptörvény) rögzít, akkor azok – ezáltal – szentesítést nyernek, míg az abban nem rögzített összes többi fel-

⁹ Az állami és azon belül a közigazgatási feladatok jelentős bővülésére mint tendenciára már Magyary Zoltán is rámutatott, amikor a második világháború kellős közepén így fogalmazott: „mindazok az új feladatok, amelyek az állam fokozatosan vállal, nem a törvényhozás és nem az igazságszolgáltatás hatáskörének bővítését és méreteinek növekedését jelentik, hanem mind a közigazgatás területére esnek.” Lásd MAGYARY 1942: 72.

¹⁰ BALÁZS 1992: 257.

¹¹ REINHARD 1994: 39–40.

¹² WALLERATH 1991.

¹³ KALAS 2018: 42–45.

¹⁴ TORMA 2002: 435–452.

¹⁵ Lásd erről például ISENSEE 1988: 1–82.

adat kirekesztődik ebből a körből. Ily módon bekövetkezik az állami feladatok egy részének diszkriminációja, ami konfliktust okoz(hat) a jogrendszerben.¹⁶

Gondoljuk végig ezeket az álláspontokat, és ismerjük fel, hogy mindkét álláspont védhető! A magunk részéről úgy ítéljük meg, hogy minden népnek és nemzetnek magának kell eldöntenie, hogy a saját alkotmánya kodifikálása vagy módosítása során ad vagy nem ad taxációt az állami feladatokról vagy az államcélokról.

Közigazgatás és rendészet: a rendészet fogalma és jogi szabályozása

Az előző fejezetben vázoltak alapján megállapítható, hogy a végrehajtó hatalmat megvalósító közigazgatás egész tevékenysége, a kezdetekkor – vagyis akkor, amikor mint önálló hatalmi ág kezdett kialakulni – elsősorban rendészeti jellegű volt, és mindenekelőtt az adott állam belső rendjének a megteremtését és megőrzését volt hivatott biztosítani. Utaltunk arra is, hogy nem véletlenül egyes szerzők ezt a korszakot a „rendőrállam” kifejezéssel írják le, amelyet a jogállammal szemben alapvetően a rendőri önkény jellemez. Tehát a rendészet szervezetét és működését akkoriban nem a jogi normák előírásai határozták meg, hanem az uralkodó vagy maga a rendőrhatalom.¹⁷

A fentiekből következően a 20. és a 21. század emberének a rendészet, illetve a rendészeti tevékenység fogalma elsősorban a rendőri szervek által végzett hatósági tevékenységet jelenti, de ma már számos más – nem kifejezetten rendőrségi szervek által megvalósított – hatósági tevékenység elnevezésében is megtalálhatjuk ezt a fogalmat. Arról van szó ugyanis, hogy egyes közigazgatási szakágazatok is ellátnak, elláthatnak saját szakterületükön rendészeti jellegű feladatokat. Példaként említhető, hogy napjainkban az építésfelügyeleti hatósági tevékenységet is szokás építésrendészeti tevékenységnek nevezni.

A rendészet fogalma – álláspontunk szerint – mindenképp a közigazgatás fogalmán belül helyezkedik el. Annál azonban szűkebb és az általánosan elfogadott jelentéstartalom szerint, amelyet a magunk részéről elfogadunk, elsősorban a rendőrség által végzett, a közrend és a közbiztonság megteremtésére, illetve a megbomlott rend helyreállítására irányuló tevékenységet jelenti.¹⁸ Mindezzel „csak” arra kívántuk felhívni a figyelmet, hogy megítélésünk szerint a rendészettudomány (ha létezik egyáltalán) ma még adós a rendészettel kapcsolatos különböző fogalmak, sőt

¹⁶ MERTEN 1993: 368–377.

¹⁷ Megjegyzés: a rendőrállam és a jogállam kapcsolatáról lásd például *A jogállam és változatai* című tanulmányt.

¹⁸ A rendészettudományról lásd például BALLA 2000; DANIELISZ–JÁRMY 2008. A közigazgatás és a rendészet kapcsolatáról pedig lásd például FICZERE 1997.

bizonyos alapfogalmak kimunkálásával.¹⁹ Ezzel összefüggésben leszögezzük, hogy a továbbiakban a rendészet fogalma alatt mi is a fent ismertetett, szűkebb értelemben vett jelentéstartalmat tekintjük mérvadónak. Úgy, ahogyan azt Szamel Lajos megfogalmazta rendészetről írott, alapmunkának minősülő monográfiájában.²⁰

Hatályos jogszabályaink szerint a rendészeti tevékenység legfontosabb szerve Magyarországon a rendőrség. Annak általános helyzetét vizsgálva azt állapíthatjuk meg, hogy szervezetének, személyzetének és működésének jogi szabályozása több lépcsőben valósul meg, ami teljesen rendben van. Az Alaptörvény a rendőrség alapvető feladatain túl csak annyit rögzít, hogy működését a Kormány irányítja, valamint azt, hogy a szervezetére és a működésére vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg. A részletes szabályokat a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényben, az egyéb törvényekben (például a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvényben), a különböző kormányrendeletekben (például a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről szóló kormányrendeletben), valamint az említett jogszabályok végrehajtását szolgáló miniszteri rendeletekben [például a rendőrség szolgálati jogviszonyáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendeletben] találhatjuk meg. Ezek közül csupán a rendőrség jogállását és feladatát emeljük ki, a következők szerint. A rendőrség jogállása: állami, fegyveres, rendvédelmi szerv, amelyet a Kormány a belügyminiszter útján irányít. Az ellátandó feladatok rendkívül bőséges, több mint húsz (!) elemből álló felsorolása helyett itt és most csak arra utalunk, hogy kevés különös hatáskörű, központi államigazgatási szervnek kell ennyire szerteágazó feladatokat ellátnia, mint éppen a rendőrségnek.

Álláspontunk szerint a jogi szabályozás mennyisége és minősége tekintetében mégsem ez a legnagyobb probléma, hanem az, hogy a jogi szabályozás a rendőrség eljárási szabályainak megalkotása tekintetében mutatja a legszembetűnőbb anomáliákat és hiányosságokat. Másként kifejezve: ezen a területen mutatkozik a jogalkotónak a legnagyobb adóssága.²¹ Ebben a körben persze azt előre leszögezzük, hogy tudatában vagyunk annak: olyan eljárási szabályokat lehetetlen alkotni, amelyek hatálya minden, a rendőrség által ellátandó feladatra kiterjed. Más-más eljárási szabályok kötik nyilvánvalóan az intézkedő rendőrt büntetőügyben, szabálysértési ügyben, hatósági ellenőrzés vagy esetleg idegenrendészeti intézkedés során. Jogállamban (jogos) elvárás az, hogy a rendőri intézkedés során a hatóságok tartsák

¹⁹ Megjegyezzük: a gond igazából az, hogy ma még az is kérdéses, hogy létezik-e egyáltalán rendészettudomány, úgy, ahogyan ma már nem fér kétség ahhoz, hogy állam- és jogtudomány vagy orvostudomány létezik. Ebben a vitában itt és most nem kívánunk állást foglalni. Ha azonban tényleg létezik rendészettudomány, akkor annak legfontosabb feladata kettős: sajátos, minden mástól jól lehatárolt kutatási terület és sajátos kutatási módszertan meghatározása. Csak ezt követően kerülhet sor a fogalmak és az alapfogalmak meghatározására. Lásd ehhez például FINSZTER 2003; valamint KENEDLI 2006.

²⁰ SZAMEL 1990.

²¹ Ezzel nem minden szerző ért egyet. Christián László szerint például a rendvédelmi szervek legégetőbb problémái ennél lényegesen nagyobbak, és a következők szerint azonosíthatók: elhibázott szabályozási koncepció, rendvédelmi nyugdíjrendszer, egyenruha-civilisítés, az állomány összetétele, a hatáskörök újragondolása, decentralizáció, a bűnügyi statisztika, szemléletváltás és átpolitizáltság. Lásd erről CHRISTIÁN 2011: 155–167.

be a rájuk vonatkozó anyagi és eljárási szabályokat, tehát a közhatalom gyakorlása során érvényesülniük kell az állami közhatalom önkorlátozó szabályainak is. Ugyanakkor vitathatatlan az is, hogy az egyes eljárási szabályok pusztán léte, valamint annak az intézkedő rendőr és az érintett személy általi ismerete alapvető feltétele a jogállam működésének. Márpedig, ha hiányzik a szabályozás vagy annak pontos ismerete, akkor a rendőr bizonytalanul válhat, és feltehetően nem fog élni az állami kényszer alkalmazásának törvényi lehetőségével. Mindezek következményeként megromolhat a közrend és a közbiztonság, illetve megrendülhet a lakosság bizalma az egész államszervezetben.

Van a rendőri szervek által ellátandó feladatoknak egy olyan köre, amelyik éves szinten milliós nagyságrendben fordul elő, és ahol a kezdeményezés szinte majdnem minden esetben hivatalból, a hatóság részéről történik. Ezek az úgynevezett rendőri intézkedések. A rendőri intézkedések (és a kényszerítő eszközök) alkalmazásának eljárási szabályait a fent hivatkozott rendőrségi törvény és a szolgálati szabályzat tartalmazza. Álláspontunk szerint a rendőrség legitim erőszak-alkalmazási monopóliumára tekintettel garanciális okok miatt szükséges lenne a jelenleginél lényegesen precízebben és pontosabban kimunkálni az eljárási szabályokat. Tudatában vagyunk persze annak, hogy a jogalkotónak lehetetlen modelleznie és az eljárási szabályok hipotéziseiben megjelenítenie mindazokat az élethelyzeteket, amelyekkel az intézkedő rendőr napi munkája során minden esetben találkozhat. Ugyanakkor rögzítjük: a jelenlegi megoldást – vagyis a határozatlan jogfogalmak és a túlzottan általános megfogalmazások sokaságát – nem tartjuk megfelelőnek és célszerűnek, elsősorban garanciális szempontok miatt.

A probléma érzékeltetésére csak rövid utalást teszünk arra, hogy a leggyakrabban előforduló rendőri intézkedés, az igazoltatás során milyen dogmatikai kihívásokkal (!) kell megküzdenie az intézkedést foganatosító (minden valószínűség szerint nem jogi végzettségű, jogalkalmazó) rendőröknek. Az igazoltatás során előforduló élethelyzetekre a rendőrségi törvény, a szolgálati szabályzat és a szabálysértési törvény egyaránt tartalmaz rendelkezéseket. A három jogszabály azonban ugyanarra az információra vonatkozóan három különböző kifejezést használ. Ebből következően kívánatos lenne összehangolni/egységesíteni azokat a fogalmakat, amelyeket ugyanarra a jogi tárgyra alkalmaznak az érintett jogszabályok. Erre nemcsak az igazoltatás hozható példaként, hanem egész sor más jogintézmény is. Például az „adat”, a „személyi adat”, a „személyes adat” vagy a „személyazonosító adat” stb.

Konklúzió és zárszó

Meggyőződésünk, hogy a közigazgatással és/vagy a rendészettel foglalkozó tudományos kutatóknak a jövőben Magyarországon is nagy erőfeszítéseket kell tenniük a két fogalom, a két szervezet és a két működés valóban komplex és bonyolult kapcsolatrendszerének feltárására és abból megalapozott következtetések levonására. Ennek

során tisztázható, hogy önálló tudomány-e a „rendészettudomány”, de tisztázható az is például, hogy szükség van-e hazánkban (is) önkormányzati rendőrségre?

Meggyőződésünk az is, hogy azok számára, akikkel szemben rendőri intézkedés történik, jogállamban csak az nyújthat megfelelő védelmet és garanciát, ha a jelenleginél részletesebben kimunkált és joghézagoktól mentes eljárási szabályok kötik a közhatalom gyakorlóit. A jelenlegi szabályozás nem feltétlenül felel meg a tisztességes eljáráshoz való jog uniós és magyar követelményeinek, mivel a rendőri intézkedések szabályozása gyakran eltér a hatósági intézkedések szabályozásának általános gyakorlatától, illetve ütközik más eljárásjogok szabályaival. Ezek részletezése azonban meghaladja a rendelkezésünkre álló kereteket, ezért azokra csak egy másik tanulmányban fogunk majd kitérni.

IRODALOMJEGYZÉK

- A *jogállam és változatai* [é. n.]. Online: <https://jet.sze.hu/images/A%20jogallam%20-%20v%c3%a1zlat%20.pdf>
- BALÁZS István (1992): Az állam változó szerepkörének hatása a közigazgatási intézményekre. *Magyar Közigazgatás*, 42(5), 257–265.
- BALLA Zoltán (2000): A rendészet fogalmának tisztázásához. *Magyar Közigazgatás*, 50(1), 18–21.
- CHRISTIÁN László (2011): *A rendészet alapvonalai, önkormányzati rendőrség*. Győr: UNIVERSITAS–GYŐR Nonprofit Kft.
- DANIELISZ Béla – JÁRMY Tibor (2008): *A rendészet Európában*. Budapest: Duna Palota Kulturális Kht.
- FICZERE Lajos (1997): Közigazgatás és rendészeti igazgatás. In TIMORÁNSZKY Péter (szerk.): *Új Rendészeti Tanulmányok*, (1), 23–31.
- FINSZTER Géza (2003): *A rendészet elmélete*. Budapest: Közgazdasági és Jogi.
- HERZOG, Roman (1999): *Ősi államok. A hatalomgyakorlás eredete és formái*. Budapest: Corvina.
- ISENSEE, Josef (1988): Gemeinwohl und Staatsaufgaben im Verfassungsstaat. In *Handbuch des Staatsrecht III*. Heidelberg: C. F. Müller.
- KALAS Tibor (2018): A közigazgatás kialakulása, fogalma, feladatai. In TORMA András (szerk.): *Közigazgatási jog I. Magyar jogi jogi jog általános rész I*. Miskolc: Miskolci Egyetemi.
- KENEDLI Tamás (2006): A rendészet, mint tudományág a tudományok rendszerében. *Magyar Rendészet*, 6(2), 11–18.
- KRIESI, Hanspeter (1980): *Entscheidungsstrukturen und Entscheidungsprozesse in der Schweizer Politik*. Frankfurt: Campus Verlag.
- LOCKE, John (1986): *Értekezés a polgári kormányzatról*. Budapest: Gondolat.
- MAGYARY Zoltán (1942): *Magyar közigazgatás*. Budapest: Királyi Egyetemi Nyomda.
- MERTEN, Detler (1993): *Über Staatsziele*. Die Öffentliche Verwaltung.
- REINHARD, Christoph (1994): *Umdenken im Rathaus: neue Steuerungsmodelle in der Deutschen Kommunalverwaltung*. Berlin: Sigma.
- SZAMEL Lajos (1990): *A rendészet és a rendőrség jogi szabályozásának elméleti alapjai*. Budapest: A Magyar Tudományos Akadémia Államtudományi Kutatások Programirodája.
- TORMA András (2002): A közigazgatás feladatai. *Publicationes Universitatis Miskolcensis. Sectio Juridica et Politica*, 20(2).
- WALLERATH, Maximilian (1991): Aufgaben und Aufbau öffentlicher Verwaltung im Wandel. *Die Verwaltung*, 25(2), 157–173.